

Što je uključivanje (i raznolikost)?

Tematski sastanak korisnika u visokom obrazovanju o uključivosti i raznolikosti

8. prosinca 2021.

Sadržaj izlaganja:

- (neki) važni pojmovi
- osobe s manje mogućnosti: koje su podzastupljene i ranjive skupine u VO u RH?
- SSI i njihove potrebe u sustavu VO
- (moja) promišljanja o tome kako aktivnosti u okviru programa Erasmus + učiniti inkluzivni(ji)ma

Definiranje pojmova:

Inkluzija/uključivanje (HJP, 2021.):

stanje uključenosti, sadržavanje, obuhvaćanje

- stav/tendencija/politika uključivanja SVIH

Inkluzivan/uključujući (HJP, 2021.):

koji uključuje, obuhvaća, sadržava, koji se nalazi u nečemu

Cilj inkluzije/uključivanja:

pružanje jednakih mogućnosti (jednak pristup dobrima, uslugama, resursima – potpuno sudjelovanje u društvenom životu)

Kako? - Tako da SVI:

- aktivno sudjeluju, doprinose, uživaju koristi

Definiranje pojmova:

Inkluzija uključuje:

integriranje pojedinaca **s manje mogućnosti** (*podzastupljenih* i ranjivih skupina) kako bi imali ista prava i mogućnosti za život (poboljšavanje uvjeta, mjere pozitivne diskriminacije) i razvoj (podrška, osnaživanje, *prilagođeno* obrazovanje)

Integracija (*HJP, 2021.*):

objedinjavanje, spajanje, povezivanje, *uklapanje u novu sredinu* (asimilacija – prilagođavanje i pridruživanje zatečenom, adaptacija – prepravljanje, mijenjanje, promjena ponašanja, jednosmjerna promjena pojedinca ili skupine)

Definiranje pojmova:

Raznolikost (HJP, 2021.):

javljanje u više oblika, sastoji se od više elemenata;
raznorodnost, različitost, heterogenost

- raznolikost je pozitivna vrijednost
 - ovdje se ne radi isključivo o ljudski pravima
 - pruža mogućnost različitih pogleda, percepcije, perspektiva
 - otvara mogućnost inovativnih, kreativnih rješenja

Etičke dobrobiti susreta s raznolikosti:

- senzibilizacija
- rušenje predrasuda i kreiranje realnijih stavova
- život u realnom okruženju i širenje socijalnog polja
- poticanje na aktivnije društveno djelovanje
- prihvaćanje raznolikosti u najširem smislu

Definiranje pojmova:

Raznolikost

se podupire (poštuje, prihvaća) kroz **univerzalni dizajn**

Univerzalni dizajn

- u najširem smislu, to je „dizajn za svakoga“, od dojenčadi do starijih, bez obzira na njihove sposobnosti

Univerzalni dizajn za učenje

- način pristupa podučavanju i učenju koji ima za cilj omogućiti svim učenicima/studentima jednake šanse za uspjeh
- uključuje korištenje raznolikih načina motivacije učenika/studenta, raznolikih nastavnih materijala i tehnika kao i pokazivanje znanja na raznolike načine – ne isključuje dodatnu prilagodbu (**razumno prilagodbu**)

Definiranje pojmova:

Razumna prilagodba

- pojedinačna mjera prilagođena potrebama pojedine osobe (*POSI, 2021.*)
- znači potrebnu i odgovarajuću prilagodbu i podešavanja, koja ne predstavljaju neproporcionalno ili neprimjereno opterećenje... (*UN Konvencija o pravima osoba s invaliditetom, 2006.*)

Definiranje pojmova:

Osobe s manje mogućnosti (Prioriteti programa Erasmus +):

osobe koje iz gospodarskih, socijalnih, kulturnih, geografskih ili zdravstvenih razloga, zbog migrantskog podrijetla ili iz razloga kao što su invaliditet i poteškoće u učenju, nailaze na prepreke koje im onemogućuju pristup mogućnostima u okviru programa

Podzastupljene skupine u VO (Nacionalni plan, 2018.)

- studenti/ce čiji roditelji imaju nižu razinu obrazovanja
- studentice u tehničkom području i studenti u humanističkom području
- stariji studenti/ce
- studenti/ce s djecom i
- studenti/ce pripadnici romske manjine

Definiranje pojmova:

Ranjive skupine u VO (Nacionalni plan, 2018.)

- stariji studenti/ce
- studenti/ce s invaliditetom
- studenti/ce s djecom
- studenti/ce pripadnici romske manjine
- studenti/ce iz obitelji nižeg ekonomskog statusa
- iz strukovnih srednjih škola
- koji rade uz studij u znatnom opterećenju
- koji putuju na studij
- pripadnici/ce LGBT orijentacije
- studenti/ce iz alternativne skrbi
- studenti/ce beskućnici
- studenti/ce iz ruralnih područja, manjih mjesta i otoka te
- izbjeglice i tražitelji azila

Studenti s invaliditetom:

Pravilnik o organizaciji i djelovanju Ureda za studente s invaliditetom Sveučilišta u Zagrebu (2007.)

Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o organizaciji i djelovanju Ureda za studente s invaliditetom (2013.)

studenti s invaliditetom su svi studenti koji zbog bolesti, oštećenja ili poremećaja, bez obzira na rješenje o utvrđenom postotku tjelesnog oštećenja, imaju stalne, povremene ili privremene teškoće u realizaciji svakodnevnih akademskih aktivnosti (studenti s oštećenjima vida i sluha, motoričkim poremećajima, kroničnim bolestima, psihičkim poremećajima i bolestima i specifičnim teškoćama učenja)

Studenti s invaliditetom:

- izrazito heterogena populacija
- samo jedna značajka osobe – oštećenje, nije dovoljno u shvaćanju njihove osobnosti
- to nije dovoljna informacija koja bi bila temelj za izbor oblika i stupnja potpore

Individualizirani pristup i zadovoljenje posve specifičnih potreba može biti jedini ispravan put potpore studentima s invaliditetom.

Zajedničke mjere i postupci (definirano kriterijem oštećenja):

S s motoričkim poremećajima – prevladavanje prostornih prepreka

S s oštećenjima vida – prilagođen pristup literaturi

S s oštećenjima sluha – komunikacijski posrednik

S s kroničnim bolestima i psihičkim poremećajima i bolestima - fleksibilnost u postavljenim rokovima ispunjavanja studentskih obveza i dnevnom ritmu aktivnosti

S sa specifičnim teškoćama učenja - prilagođeni nastavni materijali i načini provjere znanja

Studenti s invaliditetom:

su samo jedan dionik VO SSI

- sveučilišni nastavnici
- administrativno i stručno osoblje u VO
- kolege studenti
- stručnjaci/institucije iz prakse (vježbe, praktičan rad, terenska nastava)
- prateće službe i usluge (menze, domovi, servisi, kulturni i sportski sadržaji...)
- lokalna zajednica (prijevoz, pristup sadržajima, univerzalni dizajn...)
- država / ministarstva (stipendije, naknada za prijevoz, osobna asistencija, osobna invalidnina...)
- udruge (informiranje, borba za prava, pružanje usluga...)
- ...

Potencijalne teškoće SSI u Erasmus + aktivnostima / mobilnosti i moguća rješenja:

neinformiranost o mogućnostima (podrške i financijskim)

- svi dostupni modaliteti informiranja (*prilagođeno* grupno i individualno kontaktno informiranje, web, društvene mreže, *Ured, koordinatori i koordinacija za SSI...*)
- dijeljenje iskustava onih koji su to prošli (javne tribine, tiskani materijali, oglasne ploče/panoi na fakultetima...)
- vršnjačka potpora / mentoriranje
- direktna pomoć Erasmus + koordinatora / inclusion officera u pronalaženju relevantnih informacija

Potencijalne teškoće SSI u Erasmus + aktivnostima / mobilnosti i moguća rješenja:

nelagoda/strah od izdvajanja iz „sigurne“, poznate okoline

- provjeriti sustav podrške na sveučilištu / sastavnici na koje student želi ići – organizaciji primateljici
- provjeriti mogućnosti (prilagođenog) smještaja, prijevoza, eventualno mogućnosti prehrane i ostalih usluga na potencijalnom sveučilištu / sastavnici

Potencijalne teškoće SSI u Erasmus + aktivnostima / mobilnosti i moguća rješenja:

nelagoda/strah od izdvajanja iz „sigurne“, poznate okoline

- sastaviti listu „prilagođenih sveučilišta / sastavnica“ odnosno za svako Erasmus učilište (visoko učilište koje ima Erasmus povelju u visokom obrazovanju (ECHE)) utvrditi (popisati i javno objaviti) mogućnosti podrške (kao i potencijalne prepreke / teškoće – primjerice one koje proizlaze iz lokalnih izvora financiranja pojedinih usluga / npr., orijentacija i kretanje)

Potencijalne teškoće SSI u Erasmus + aktivnostima / mobilnosti i moguća rješenja:

nelagoda/strah od izdvajanja iz „sigurne“, poznate okoline

- osigurati vršnjačku podršku SSI na fakultetu domaćinu
- povezati studente s nevladinim sektorom: udrugama studenata / osoba s invaliditetom
- provjeriti mogućnosti korištenja (specifičnih) zdravstvenih usluga kao i psihološke podrške
- mogućnosti popravka ortopedskih pomagala, zamjena (pokvarenih) dijelova asistivne/pomoćne tehnologije

Potencijalne teškoće SSI u Erasmus + aktivnostima / mobilnosti i moguća rješenja:

nelagoda/strah od putovanja

- provjeriti sve opcije putovanja unaprijed
- napraviti zajedno sa studentom itinerer puta; iskazati sve potrebe i isplanirati najprihvatljivije načine (avion - motorna kolica...)

loše poznavanje stranih jezika

- Erasmus + program omogućava da se poboljša znanje stranog jezika prije i/ili tijekom mobilnosti

Generalne smjernice

o tome kako aktivnosti u okviru programa Erasmus + učiniti inkluzivni(ji)ma

- informirati i educirati osoblje visokih učilišta o potrebama i mogućnostima osoba s manje mogućnosti u programu mobilnosti
- poticati studente s smanje mogućnosti / ostale korisnike da iskažu SVE svoje specifične potrebe – otvorena komunikacija, odnos povjerenja
- sve (individualne) oblike podrške i druge intervencije činiti isključivo u dogovoru s osobom
- zajednički osmisliti moguća (alternativna) rješenja i provjeriti jesu li raspoloživa
- ponuditi podršku kod popunjavanja obrazaca

Generalne smjernice

o tome kako aktivnosti u okviru programa Erasmus + učiniti inkluzivni(ji)ma

- prema potrebi, jasno definirati izvanredne troškove; uključiti osobnog asistenta ili komunikacijskog posrednika / prevoditelja znakovnog jezika, predvidjeti psa vodiča ili terapijskog psa, tranzicijske programe
- „osoba u pratnji” može biti i kolega/ica koji također ide na Erasmus mobilnost
- ponuditi osobi stalni kontakt za slučaj potrebe (mobitel)
- redovito evaluirati (i unaprjeđivati) uspješnost aktivnosti podrške

A pritom:

- treba znati da same osobe najbolje znaju i stoga ih uvijek treba pitati, pitati i pitati
- osobe s manje mogućnosti treba aktivno uključiti u baš SVE aktivnosti Erasmus +; od početka do kraja: od planiranja do evaluacije
- pri realizaciji podrške treba voditi računa o tome da ona vodi k većoj **neovisnosti i samostalnosti** osoba s manje mogućnosti, a ne k njihovoj većoj ovisnosti o podršci drugih (kreirati takve oblike podrške i nastojati pozitivno utjecati na okolinu)

Hvala vam!

Rado ću odgovoriti na vaša pitanja.

lelia.kis.glavas@erf.unizg.hr

